

nijo. Leta 1798. so bile mesto sežgale turške vojske, ki so šle proti puntarjem v Vidin. Leta 1829. je zasel general Kiselev Gabrovo in Šipko, ali se je kmalu zopet umaknil preko Svistova.

Gabrovo je posebnega pomena za bolgarski narodni razvoj. Popolnoma brez šol Bolgari niso bili niti v srednjem veku. Pri samostanih in cerkvah so bile šole, v katerih so se učenci učili čitati in pa na pamet učili odstavke iz cerkvenih knjig. Te šole bile so v prvi vrsti pripravljavnice za duhovski stan. V začetku tega stoletja so se začele snovati pod vplivom grških skofov in bogatih trgovcev boljše šole, katerih vspeh je bil pa slab, ker so šole bile grške in torej v njih učenci učitelja niso razumeli. Za Bolgarijo je torej bila tedaj nastopila podobna doba, kakor jo še skoro vsi pomnimo po Slovenskem, in na Koroškem žal še sedaj ni prenehala. Za Bolgare so to bili žalostni časi; Turki so jih pritiskali v gmotnem oziru, v duševnem jih je pa stiskala in potujčevala grška cerkev. Narod se je pa tedaj še malo zavedal.

Rusko-turška vojna 1828. in 1829. leta je pa nekoliko probudila narod bolgarski iz duševnega spanja. Začelo se je nekako narodno gibanje. Leta 1835. so v Gabrovem nekateri bolgarski trgovci osnovali prvo čisto bolgarsko šolo pod vodstvom za bolgarski duševni razvoj jako zaslužnega meniha Neofita, umršega leta 1881. Osnova te šole pa ni bilo tako lahko delo. Poleg ovir z državne in cerkvene strani, je tudi pomanjkovalo učnih knjig. Hitro so se priredile po raznih grških in ruskih knjigah in tiskale v Srbiji. Gabrovčane so kmalu začeli drugod posnemati in snovati bolgarske šole. Te šole so narod prebudile in ga pripravile za veliko cerkveno borbo, ki se je končala s tem, da so se Bolgari odločili od grške cerkve in so v cerkvenem oziru postali samostojni.

Gabrovska šola se je lepo razvijala že pod Turčijo, iz nje prihaja mnogo sedanje bolgarske inteligence. Še pod Turčijo se je bila razširila v nekako meščansko šolo s 6 razredi, v kateri so se poučevali predmeti, ki se drugod uče po srednjih šolah. Po osvobojenji Bolgarije se je spremenila v realno gimnazijo in na njej poučuje 20 učnih močij.

Obrtnija je v Gabrovem že dolgo precej razvita. Že dolgo tu izdelujejo nekako raševino iz volne, ki se imenuje šajak. Tega blaga se izdelava na leto kacic dvesto tisoč vatlov. Nekoliko se ga prodaja v Bolgariji, nekoliko pa izvažajo v Turčijo, največ v Malo Azijo. Veliko se v Gabrovem izdelava vrvic, s katerimi v Bolgariji obšivajo posebno žensko obleko. Te vrvice, ki se imenujejo gajtan, se tudi izvažajo posebno v Srbijo.

V Gabrovem izdelujejo tudi mnogo usnja, posebno za vojsko. Prejšnje čase so posebno izdelovali lep safijan, katerega so izvažali po vsej Turčiji, ali ta obrt je pa zadnji čas opešal. Včasih je v Gabrovem tudi cvetelo orožarstvo. Ta obrt so pa Turki zatrli iz nezaupanja proti Bolgarom. Sedaj v Gabrovem izdelujejo samo še nože in jagatane.

Neko ne baš lepo prikazen pa imamo omeniti o Gabrovem. Opaža se precejšnje nasprotje mej tako imenovanimi boljšimi stanovi in drugimi meščani, katerega drugod v Bolgariji navadno ni. Prvi nekako prezirajo ubožnejše, kakor to opažamo tudi pri nas, zlasti po manjših mestih. To nasprotje izvira še iz turških časov in z veseljem lahko omenimo, da se manjša. Pod Turčijo so bili ti boljši stanovi, ki so imeli denar, nekaki posredovalci mej vlado in nižjim kristijanskim prebivalstvom, in so vsled tega bili v večji veljavi. Navadno so pa posejevali tudi denar proti oderuškim obrestim, kar delajo še dandanes. Take veljave pa ti boljši stanovi, čorbodži imenovani, nikdar nikjer v Bolgariji niso bili dosegli, kakor v nekaterih drugih Turčiji podjarmljenih deželah, n. pr. na Grškem, pa tudi v Srbiji. Bolgar je že po svoji naravi jako demokratičen, zato posebno velika razlika stanov ni mogoča.

Prebivalci v gabrovski okolici se pečajo s poljedelstvom in živinarstvom. Tu vidiš velike čede goved in koz. Prebivalci nosijo široko, volneno, rujavo obleko in kosmate kape. Kmetice imajo modre kapice, iz pod katerih jim zadaj visi bel robec. Ljudje so jako prijazni, zelo delavni. Kaj pristrčno pozdravljajo vsacega tujca.

Ne daleč od Gabrovega je mestece Trjavno, kjer je premogovnik. V tem mestu je mnogo zidarjev in cerkvenih slikarjev, ki hodijo na delo po vsej Bolgariji. Ob cesti v Trnovo je pa Drjanovo, katero mesto ima nekaj nad 3000 prebivalcev. Hiše v tem mestu so pri tleh zidane, više pa lesene in s pločami krite. Zaradi mnogih gozdov je gabrovska okolica sploh jako prijetna, če tudi podnebje ni tako milo, kakor na južni strani Balkana.

Poučni in zabavni drobiž.

Slovnica hebrejščine. Dr. Juraj Dočkal, profesor na vseučilišči v Zagrebu, je izdal „Slovnico hebrejskoga jezika“ v hrvaščini. S tem hoče pisatelj olajšati učenje hebrejščine hrvatski zlasti bogoslovski mladini. Knjiga je jako jasno pisana in je porabna tudi za Slovence, zanimajoče se za hebrejščino.

Srbskih šol v Turčiji je 111, na katerih je 3926 učencev in 518 učenk. Na njih podučuje 127 učiteljev in 9 učiteljic. V Carigradu je jedna šola z dvema učiteljema in 68 učenci, v Stari Srbiji 88 šol s 101 učiteljem in 3458 učenci, v Makedoniji pa 31 šol, s 869 učenci in 110 učitelji, v Albaniji je jedna šola s 50 učenci in 3 učitelji. Večje število srbskih učencev je torej samo v Stari Srbiji. V Makedoniji je dosti učiteljev, katere so največ poslali iz Srbije, ali učencev ni, ker je prebivalstvo po večjem bolgarsko.

Novice.

Deželni zbor.

Posl. Hribar poroča o zgradbi dekoracijske shrambe za deželno gledališče in v imenu finančnega odseka predlaga: 1.) Za zgradbo dekoracijske shrambe za dež. gledališče dovoli se znesek 6300 gld. 2.) Dalje se dovoli: a) za napravo vzdigovalnega mostu na odru znesek 300 gld. b) za napravo parnega aparata 400 gld. c) za razširjanje kostumnih skladišč nad naj-

višjim ramenom prozorišnih stopnic 300 gld. Vkup torej 1000 gld. 3.) Vsi ad 1.) in 2.) navedeni zneski izplačajo naj se predujmoma iz dež zaklada. Predlogi se vzprejmo brez ugovora. Posl. baron Schwegel poroča o prepustitvi v posesti dežele se nahajajočih glavinskih delnic lokalne železnice Ljubljana-Kamnik vladi po ceni 50 odstotkov nominalnega zneska. Država namerava odkupiti kamniško železnico, toda takrat, kedar dobi glavinske delnice, ki še niso v njeni lasti. Dežela ima za 70.000 gld. teh delnic. Deželni odbor je mnenja, da je te prodati. Tudi finančni odsek je tega mnenja, na kar se sklene te delnice prodati državi za 50 % nominalne vrednosti. Prošnja pisatelja Jak. Alešoveca se izroči dež. odboru v rešitev z naročilom, da glede njegovega preskrbljenja v tukajšnji hiralnici z redom usmiljenih sester sklene primerno pogodbo; istotako se izroči dež. odboru v rešitev prošnja županstva v Dolenjivasi za podporo za napravo občinskega mostu. Seja na to preneha in se nadaljuje ob 3. uri popoludne.

Posl. Šuklje stavi nujni predlog, ki se glasi: Deželni zbor naj skleni: a) Ker se vsled mnogih dodatnih kreditov, dovoljenih tekom tega sesijskega oddelka kaže izdaten primanjkljaj nasproti svoječasnemu proračunu deželnega zaklada za l. 1893. pooblašča se deželni odbor, da pokrije primanjkljaj iz blagajničnih preostankov, oziroma potom kreditne operacije, katera pa ne sme prekoračiti svote 50 000 gld. b) Kredit, dovoljen za podpore po uimah poškodovanim zviša se od 4000 na 6000 gld. — Predloga se vzprejmeta. Posl. dr. Tavčar poroča o načrtu novele k zakonu z dne 26 oktobra 1887. dež. zak. št. 2, 1888., agrarski zakon. Prenarede se nekateri paragrafi tega zakona zadevajoči razdelbo skupnih zemljišč in uredbo dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja. Posl. Povše poroča o samostalnemu predlogu gosp. poslanca Šukljeja glede preskrbovanja kraških pokrajin s pitno vodo in v imenu upravnega odseka predlaga: Deželnemu odboru se naroča, izposlovati pri visoki vladi, da kar hitro mogoče predloži državnemu zboru načrt zakona o preskrbovanji kraških pokrajin s pitno vodo, in sicer na tej podstavi, da se pokritje viši po prispevkih države, dežele in udeležencev. Poslanec dr. Papež se strinja s tem predlogom, vendar pa želi, da se dela pričeta v tem oziru nadaljujejo in se naj ne čaka na ta zakon. Predlog upravnega odseka so na to vzprejme. Isti poslanec poroča od dež. odbora letnem poročilu: Agrarne razmere. Poročilo vzame se na znanje. Posl. dr. Tavčar poroča o predlogu c. kr. dež. agrarske komisije v Ljubljani zaradi pogodbe glede nastavljenja potrebnega zemljemerskega osebja pri agrarskih operacijah in v imenu upravnega odseka predlaga: Dežela dovoli v svrhu agrarskih operacij letnega predujema, oziroma kredita v znesku 15.000 gld. s pogojem, da se tudi za Dolenjsko, in sicer s sedežem v Rudolfovem, nastavi poseben agrarni komisar s potrebnim zemljemerskim osebjem. Ob enem se zahteva, da mora biti zemljemersko osebje zmožno tudi slovenskega ali vsaj kakega drugega slovanskega jezika. Predlog se vzprejme. Posl. Lenarčič poroča o uvrstitvi več v cestnem skladovnem okraji velikolaškem se nahajajočih občinskih cest med okrajne ceste in v imenu upravnega odseka stavi nastopne predloge: 1.) Za zdaj, dokler se ne pokaže vpliv dolenjske železnice na ceste po Dolenjskem, se prošnja občin Turjak in Lužarje-Vlaka za uvrstitev občinske ceste od Kraja do Karlovice med okrajne ceste odkloni. Dovolj pa se za vzdržavanje te ceste na leto 250 gld. podpore velikolaškemu okrajnemu cestnemu odboru. 2.) Prošnja občine Sv. Gregor za uvrstitev popravljene ceste čez Dvorsko vas v Malo Slivico med okrajne ceste se za sedaj odkloni, dovoli pa letne podpore 100 gld. za to cesto. 3.) Prošnja velikolaškega okrajnega cestnega odbora, da bi se popravila občinska cesta med Malo Slivico in Sv. Gregorjem, se za zdaj odkloni, dovoli pa se letne podpore 250 gld., in sicer velikolaškemu okraju 150 gld., ribniškemu pa 100 gld. Predlogi se vzprejmo. Posl. Kersnik poroča o dovolitvi priklad za cestne namene. Poročevalec v imenu uprav-

nega odseka predlaga, da naj dež. odbor onim krajem, ki ne bodo shajali z 20 % priklade, dovoli nad 20 % priklade na neposrednje davke. Predlog se vzprejme. Posl. dr. Tavčar poroča o določitvi gotovega časa za vsakoletno sklicanje dež. zbora in v imenu upravnega odseka predlaga nastopno resolucijo: „Deželni zbor kranjski izreka, da je nujno potrebno, da se vsi deželni zbori v prihodnje vsako leto redno sklicujejo v določeni dobi k zasedanjem in da se posebej kranjski deželni zbor skliče vsako leto k rednemu zasedanju v drugi polovici meseca aprila; deželnemu odboru pa se naroča, da v tem oziru vse potrebno ukrene“. Resolucija se sprejme. Isti posl. poroča o prošnji meščanov in obrtnikov v Krškem, da se sklene peticija zaradi podržavljenja južne železnice. Poročevalec to prošnjo združi s poročilom o predlogu posl. Murnika glede podržavljenja južne železnice in predlaga v imenu upravnega odseka: Deželnemu odboru se naroča: a) da se obrne do ravnateljstva c. kr. priv. južne železnice, da prenaredi reformno tarifo; b) da se obrne do c. kr. trgovskega ministerstva, da ves svoj vpliv porabi v to, da se reformna tarifa c. kr. priv. južne železnice biž ko mogoče premeni; c) da se obrne do visokega c. kr. trgovskega ministerstva s prošnjo, da prevzame država promet po južni železnici, ako bi ta ne predru-gačila tarife, in da vse potrebno ukrene, da se svoječasnno podržavi južna železnica“. Predlogi se vsprejmo. Posl. Murnik poroča o predlogu posl. Kersnika glede slamarskega obrta v Domžalah. Poročevalec v imenu upravnega odseka predlaga že objavljeni nasvet Kersnikov. Predlog se vsprejme. Poslanec Stegnar poroča o nekaterih paragrafi letnega poročila dež. odbora, ki se vzamejo na znanje. Posl. Hribar nasvetuje, da se dež. odborniku in poslancu, gosp. ces. svetniku Murniku na zaslugah, katere si je kot član konsorcija za dolenjske železnice in upravni odbornik teh železnic pridobil za deželo Kranjsko, izreče zahvala visoke zbornice. Zbornica soglasno pritrdi temu predlogu. — Na to deželni glavlar s trikratnimi „Slava“ klicem presvitlemu vladarju zaključijo sejo in ob enem tudi zasedanje.

— **Osobne vesti.** Današnji uradni list ve iz zanesljivega vira poročati, da je voditelj deželne vlade kranjske gosp. dvorni svetnik Viktor baron Hein imenovan deželnim predsednikom vojvodine Kranjske. — Notarjem v Ribnici je imenovan g. Ign. Gruntar, dosedaj notar v Logatci in dosedanji voditelj notarijata v Ribnici, g. Emil Orožen imenovan je notarjem v Trebnjem. — Na graškem vseučilišču bil je v soboto promoviran doktorjem modroslovja g. Jos. Šorn, profesor na tukajšnji višji gimnaziji.

— **Odlikovanje.** Za razstavljene kranjske rake je dobil zlato svetinjo na razstavi osrednje kmetijske družbe za kraljestvo češko g. zemljemerec V. Ulrich v Ljubljani.

— † **Josip Juvančič.** Dne 1. junija t. l. umrl je v Tolminu g. Jos. Juvančič, c. kr. notar in posestnik ter slovenski poslanec v goriškem deželnem zboru, v 59 letu svoje starosti. Pokojnik bil je vesten zastopnik svojih volilcev v dež. zboru goriškem in ob ednem tudi načelnik slovenskemu deželnozbornskemu klubu. Bodi mu blag spomin!

— **Izpred porotnega sodišča.** Porotno sodišče ljubljansko obsodilo je te dni: Gregorja Žerovnika zaradi tatvine v želimejski cerkvi na 8 let težke ječe, po prestani ječi ga pa pošljejo v prisilno delavnico; Pavla Fajdiga iz Malih Raven zaradi tatvine in goljufije na 6 let težke ječe; bivšega poštnega upravitelja J. Rakiča v Kokri zaradi poneverjenja na 5 let težke ječe; delavca Jan. Lapa iz Dovskega zaradi tatvine in ropa na 10 let težke ječe; Jan. Jeriho iz Ljubljane zaradi spolskega posilstva na 15 mesecev težke ječe; Jak. Petkovška iz Hrušice na Vipavskem zaradi uboja na 6 mesecev težke ječe. Včeraj bila sta zaradi uboja obsojena 19letni Ant. Klemenčič in 31letni France Lavtar oba iz Selc prvi na 5 let in drugi na 7 let težke ječe ter France Dimnik iz Ljubljane tudi zaradi hudodelstva uboja na 5 let težke ječe.